

Նկարագրելէ յետոյ ինչպէս մեծա-
քանակ կը գտնուին ուտելիք եւ այլ
պիտոյք, եւ ամեն բանեք ժամանակին,
եւ ինչպէս կը պահուին ու կը մատու-
կարարուին, Հոգաբարձութիւնը կը
յարէ:

«Հանգրծիք զայն, տղայք մինչեւ
երեւալան ձեռք հանգրծուին» (որ-
շափ խնամքի տուելի կան, կ'ըսենք մեզ
այլ, ուր տղայք երեւալան ձեռք հան-
գրծուին) չարահայտք երկերկու
ձեռք, եւ ամենքն ալ երեւալան ձեռք
հանգրծուին ունին: Ամեն շաբաթ որ ճե-
րմանկէն կը փոխուի, Ամբիգոյ սաւանը
կը փոխուի ձեռքը 15 օրն անգամ մը,
եւ ամենը շաբաթն անգամ մը, Հիւանդանո-
ցին բաղիքը տարին չորս-հինգ անգամ կը
փոխի, եւ հիւանդներն զատ որք ունին
յատուկ լոգարաններ (պաշտ), ընդհանուր
պատուարները բաղիք կը մտնեն: Ամենը
ժողով ժամանակ տղայք ծով կը մտնեն, Ա-
ճառին առատ զործածուին, որ արդէ Հո-
գաբարձութեան օրով ամեն ժամանակէ
աւելի է համեմատաբար պատուարները
թուրի, քաղցրաբար մը կուտայ մաքուր-
թեան մասին եղած խնամքը տասնիներն
վրայ... Հանգրծելիցան ինչիկոն եւս,
նպարելիցան պէս, մեծած ջանալով թեմայ
կը գտնուի, ուղղակի բերել տրուելով
եւրոպայէն... Որպէս առաջնակարգ առ-
եւտարական հաստատութեան մը մէջ, Հի-
ւանդանոցին մէջ ալ, ամեն պաշտօնայ-
ն, Տնօրէնին կամ Բժշկականին ցէտտի պա-
ստօրն, ամառը լոյսն ամբողջովն կը ստա-
նայ իւր թոշակս:

Արդ, հետագային էինք իմանալ
թէ Հիւանդանոցի այս չորրորդ բաժ-
նին նկատմամբ ինչ էին Ազգին ան-
կալութիւնը որք գրեթէ երեք գո-
հացում չեն ստացած, եթէ կին հո-
գաբարձուներ եւ զթոժմանը ընդերք
կամ մայրապետներ դառնուին, Հիւան-
դանոցին այս եւ ուրիշ բաժնիներուն
բարոյական վիճակն աւելի կընայ բար-
ւորի, եւ աւելի խնամտու հոգածու-
թիւն մի գործ դրուի: Վե՛ս. Ար-
Ապետին, կին հոգաբարձուք երեւմ
մեծ բարիք ըրին Հիւանդանոցին վե-
րակազմել Հոգաբարձութեան շնորհ-
պէս կը յանձնարարուին Հիւանդանոցի
պատմութեան այն բերկրաւորէ՛ք էջն
իւր միտքը բերել, եւ ներկային մէջ
նոր փորձը կրկին ի մեծագոյն բարե-
կեցութիւն պատասխարեց: Իսկ գը-
թութեան ընդերք պատրաստ պէտք
է, իստ մեզ, եւրոպայի, մանաւոր-
անց լիացի կամ գերմանացի քանի մը
հիւանդագան մայրապետներ պէտք
է բերել, եւ անոնք ձեռքով տակ իրեւ-
նապիտակ վարժեցնել քանի մը Հայ
աղջիկներ, Ասորք մեծ օգուտ կընան
ընծայել բժիշկներուն օգնելով, հիւ-
անդապահներու ծառայութեան ակ-
ներեւ թերեւ լրացնելով, եւ մայրական
խնամք տանելով որբերուն, մարդկայ-
նութեան միայն այս գաղափարն երկու-
երեք տարի յառաջ ալ պարգած ենք
այս սխնակաց մէջ, եւ յուսայի է որ
վերակազմել Հոգաբարձութեան օ-
րով իրադրութեամբ տեսնելու բախտ
ունենանք:

Այո՛, այս եւ այսպիսի բարեփոխումն
կրնան իրագործուիլ համբարատար
գործողութեան, Ազգին սէրն եւ
համարումը միշտ վառ պահելով Ազգին
ծան վրայ, Բայց ըսել թէ ի մասին
Ազգատնոցի բաժնին այս աղապին
հաստատութիւն գրեթէ երեք չէ
համապատասխանա՞ւ աղապին անկա-
լութեանց, չարագանք ինչու եւ անի-
րաւ կը թուի մեզ, Մեք գտնուի թէ
Ազգատնոցի ծերերուն եւ անկալնե-
րուն ոչ իսկ տուրեն եւ ծխախոտը կը
չպատրին, Հոգաբարձութիւնը մը որ
այս գրեթէ աւելորդ քանակն ալ կու-
տայ, ո՞վ պիտի հաւատայ երբ ըսեք
թէ կը զլսանայ աւելի կարեւոր բաները:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒՄԱՆ ԽԵՂԻՐՆԵՐ

Անցալ որ իրաւորութիւն ունէին
Փարսի Երեւանի Կայսեր յառաժան
խօսութեան վերաբերելու: Ինչնայի
Սակարանին մէջ շաբաթ օր ծագած
անգրեւիւր մը, Բայց Կայսեր բուն խօ-
սքերն աւելի, ծայրագի ձեւ մը զհրա-
տարարութեմ վե՛ս. Թե՛ւ ինչպէս մէջ
ուրիշ տուած էր այն յուրանա՛ն, Եւ
Հիւանդանոցի ընդունելով ինչպէս
անկալնե՛րն նախագահար Պ. Եւստի-
քի, ըսեք է. «Երազարանակ կայութիւ-
նը ծանր է, շատ ծանր: Ուստի մէջ
տիրող իշխաւորութիւնը կրնայ փո-
թացնել պատերազմի յայտարարու-
թիւնն որ այն Տէրութեան կողմէ, Ի-
րան է որ Ռուսիոյ զինուորական պատ-
րաստութիւնն եւ իւր պաշտպանու-
թիւնը ամբողջապէս է. բայց ի ծրար-
ան կընքալ վերջին փոխադարձ ինչ
առատ դրամ Հայթայթ թէ էրեն»:

Անկեան էր թէ մեծ երկրի մը վն-
հապետն, որ իւր բարձր պատասխա-
տութեան զիտակցութիւնն ունի,
այսպիսի լեզու չէր կրնար գործա-

ծել, եւ զարմանալի է որ Վիեննայի
Սակարանին մէջ հաւատ ընծայուած
լինի այսպիսի յերկրաւոր մը: Բայց
իրողութիւնն այն է թէ վե՛ս. Թե՛ւ ինչ-
այս ստալօք եւ գուցէ նպատակաւոր
հրատարակումն ո՞վ սակաւ նպատակ
չարաթի աւուր անգրեւիւր պատճա-
ռելու: Ո՞վ ապաքէն հրապարակն ալ
արդէն յոյժ դիւրագրելու վիճակի
մէջ էր:

Պ. Եւստիքի, որուն յետոյ ամեն
որ զվեց ճշմարտութիւնն իմանալու,
յայտարարեց թէ Կայսեր միայն ընդ-
հանուր կերպով լեզուութեան ծանրու-
թեան վրայ խօսած էր:

ՌՈՒՄԱԿԱՆ ՏՈՒՆԵՐ

Տեսնելով որ Փարսիացիք մեծ զնա-
կեցին ռուսական լեզուն փոխառու-
թեան երեսն, ռուս կառավարու-
թիւնը փրանսական կառավարութեան
առաջարկել է թէ ինք պատ-
րաստ է ֆրանսական լեզուն ինք
նշելով ետ առնուլ դեռ եւս հասա-
րակութեան չյանձնուած արժեքն ու-
թիւնը... 100 ին 67 գոյով... Ինչ ֆրան-
սական խմբակն, ընդ տնօրէնութեամբ
Բիշտի Թոնթիէի, այս արժեքն ու-
թիւնը Ռուսիայէն դնած էր գրեթէ 100 ին 77-ի:

ՏՈՒՆԵՐ ԿԱՐԵՎՈՒՆ ԼԱՐԻՔՆ

Օրէ որ խօսք կայ թէ Ռուսիայէն
ցորենի եւ ալիւրի արտածութիւնը
արդիւրիւ Ուսարաք մը Բաքը Ռ-
սիոյ երկրագործներուն եւ վաճառա-
կաններուն գործը պիտի յաղորդէ,
թէ եւ Գ. Պոլսոյ հրապարակին վրայ
հացը պիտի սուղցնէ:

Երկու պատճառի մէջ կրնայ վե-
րադուրիլ Ռուսիայէն ցորենի արտա-
ծութիւնը արդիւրիւ գիտաբար թիւնը
կամ այն է որ ռուս կառավարու-
թիւնն առաջիկայ տարուի հունձքն
յառաջ պատերազմ կը գուշակէ, եւ
բանակին պէտք եղած ցորենի երկրէն
դուրս հանել չուզի, եւ կամ այն է
որ կառավարութիւնը, տեսնելով որ
այս ձեքան ցորենի հունձքն եւ ի դերեւ
ենկուր դատապարտեալ է, այժմէն
պատրաստութիւն կը տեսնէ, որպէս զի
առաջիկայ տարին եւս սով չուրիշ:

Այս երկրորդ բացատրութիւն ա-
ւելի հաւանական կը ինչուստի. Հարա-
ւային Ռուսիոյ ցորենաշատ միջերանցն
է Չարբու. Տէրութեան, Բայց հարա-
ւային Ռուսիոյ հաղիւ մէկ տասնորորդ-
մասն հերկուեցաւ: Եւ ցանկեացաւ: Եւ
այս տասնորորդ մասն ալ առանց ձի-
նի սատակի ցուրտին տակ ստեղծով
անքեր մնալու եւ չորանալու դատապար-
տեալ կ'երեւի, Թերեւս գարնան եւ
ամրան ցորենը աւելի յուսալից դը-
նուին: Պետարապիտ, Ռուսիոյ ամենին
ցորենաշատ նահանգն, հինգ ամէն
ի վեր անձրեւի երես տեսած չունի:
Իսկ զի դեռ պիտի չէին կրնար հերկել
արօրները կը կտրուէին, հոգն ա՛ն-
քան կարծաքցած էր:

ՓՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Բնիկփորական նորոշտի երեւոյթու-
նաբար, բանտէն երկերուն պէս, իրեն
առաջին գործ ըրաւ իւր մեծութեան իր-
եւ գործածարական մեծ գումարաններու
մէջ բանաստութիւններ ընել: Ներքին
գործող նախարարին ծանուց թէ իրեն
հետ մէկտեղ մուսուլիմ գէպարտն պատ-
ճառաւ բանտարկուած բնիկփորական
փութի զեռ եւս բանտարկեալ պահու-
թիւնն զէ՛մ զիտողութիւն պիտի ընէ երեսն:
Ժողովին մէջ, Նախարարին, մանակե-
կութեան մէջ հոգ կ'ընեն թէ մի գուցէ
այս վիճարանութիւն նախարարութեան
համար նեղացուցիչ բան ը դառնայ, եւ
միապետականութեան եւ ծայրագի հանա-
պետականութեան մէջ դաշնակցութիւն մը
յառաջ բերէ, որով Պ. տը Թիւրքիէի դա-
ժնը կրնայ տապալուի:

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Փարսիի երեւալանքաւ տեսնան, եր-
գուցելով ներկայութեամբ, մանկան դա-
տապարտեց անպարկեւել կիները շահա-
գործող Պայմանիկն անուն ցոխակաց եւ
իրաւասարդ մը, որ տեսնելով թէ այն կին
որոյ անբարոյականութեամբ պատկած
հացը կ'ուտէ ինք, այլ եւս ուրիշ մը
յարած է, կը պահանջէ այն կնոջն որ
իւր ապրուստն հոգաց դեռ ժամանակ
մ'ալ, մինչեւ որ ուրիշ համանան կին մը
ձեռք ձգէ, եւ երբ կը մերժուի, զանա-
կաւ կը մեղցէ զնա: Փարսիի օտարաբար
ներդրուիտ երգուելոց այս խտուրթին
բարեգուշակ է, եւ ոյժ կուտայ կառա-
վարութեան, որ անպարկեւել կիներ շա-
հագործող անպարկեւել արարածներուն դէմ
խտու պայքար մը կը մղէ, եւ բացառի-
կեան մը կը պատրաստէ գանձեք երկրէն
հեռացնելու համար, եւ մանաւանդ զՓա-
րիզ մարդիկ: Համար այս մշտական արա-
տն է:

ՍԵՆԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ Ի ՊԵՐԼԻՆ

Հիւրեւելեան եւ Վոյվ գրամատան գը-
լաւոր գանձապետ Սամուիլ օրիշ բան-
տէն գրամակցեալ, 15,000 մարդի երա-
յաւորութեամբ, Բայց արձակումէն ի
վեր ստուգուեալ է թէ 1890 ին 40,000
մարդ ընդունած է գրամատան պետե-
րէն իրեն շահարձին, մինչ շահ չի
կար: Այս իրողութիւն կը ցուցնէ թէ
գանձապետ մասնակցէ եր գորու-
թեանց եւ խարդախութեանց, զորս
գործած են այս գրամատան վարիչը:

—Սուներիւտ երբայք երկար պատե-
նէ ի վեր ինքնապաշտութիւնն որոշե-
րէն: Այսպէս կ'երեւի իրենց նամակ-
ներէն, որով կը յայտարարեն թէ ի
րենց երբորք ընկերն որ հիւանդանո-
ւոյ Մէնթիոնէ կը գտնուի եւ իրենց
գանձապետ տեղակ չէին իրենց խա-
րախութեանց:

—Սուներիւտ երբայք թաղուեալ
անցալ ուրբաթ տեղի ունեցաւ, Խուռն
բաղմութիւն կար, բայց այն երկու մար-
դոյմէ գ-Գոհ ժողովուրդն անկար-
գութիւնն մը զգործեց այս առթիւ:

—Այս հրեայ տանց սնանկութիւնը
եւ արկածը նոր զրգիւս մը տուած են
Պերլինի հակահրեայական կուսակցու-
թեան քաղաքականաց եւ հրապարա-
խութեանց:

Բայց հակահրեայական կուսակցու-
թեան զարգացումն որոշեալ եւս սնան-
կացաւ:

—Վիեննայի մեծ գրամատան մը
անձկութեան պատճառաւ, Պերլինի
Սակարանին մէջ քանի մը շահագէտք
խորտակեցան:

ԱՄՍՏՐՈՒՆ ԿԱՍՍՈՒՆԻՆ

Աստուրիոյ Կաստիլիէն Թէւ Եւրո-
պայի մէջ ի Բարսելոնէ պոռնոյսեր ըրաւ,
բայց քորովորէն ծայրագի շրջեցաւ, եւ քնա-
պատեանական անձնաւորութիւն շնորհ-
եց: Խորիկէ կողմէ եղած բարձրաստի-
ճան պաշտօնատարին ալ ինչպէս տուա-
թէ իւր ուղեւորութեան պատմական չէ,
ուստի շնորհակալ է այս աղբորութեան,
բայց չի կրնար ընդունիլ:

Ի ԼԵՃԱՍՏԱՆ

Վերջերս հակահրեայական ծայրագի-
թիւնը գործուեցաւ ի Պարթիւ, առաւ-
կան ԼԵՃԱՍՏԱՆ: Անթրի, մանգալներով
եւ բրդներով, հիւրէց վրայ ինչու, տուն-
իցուց, շատ մը մարդի վիրաւորեց,
Բայց զօրք վերջ ունեւ չիտիւթեան:

ՊԻՏՄԱՐԻ Ի ՊԵՐԼԻՆ

Պիտմարի Թիւրքիայէն գաղաժ
պահուան շարաթ իրկուին Պերլինէ ան-
ցաւ երկաթուղուով: Խուռն բաղմու-
թիւն հաւաքուած է, յորում շատ
մը տիկնայք եւ անհրապէս արդարանե-
րով զորեւտին զինք, եւ իւր վաճակն
մէջ այնքան ծայրակեցութիւն շնորհին որ
իշխան արդարակցեց ՌԵՐ պիտի գտնեմ
այսպէս ծայրիկ, Գիւրիւր պատուհա-
նէն դուրս հանելով, Պիտմար բաւ-
ւի արտէ շնորհակալ եմ: Ուրան եմ
որ դեռ արշալէք բարեկամներ ունիմ
Պերլին մէջ: Չարք մարեցաւ յուրու-
մէն, Ժողովուրդն եւս կը հեծկոտոր
չառտեք կուտայ Պերլինի շնորհ: Ռա-
յախակի կ'ուրիշ կը պտաւային: Հա-
րիւրաւոր ձեռքեր դէպ ի Պիտմար
կը կարկառէին բարի գայտուտ արդ-
արակցել: Անկարգարեղի խանդավա-
ռութիւնն մը, վերջապէս, մինչեւ որ
կառախուրդը ճարտար շարունակեց:

ԱԶԳԱՍԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Խուռն Ժողովն երկի ի նիստ գու-
մարեցաւ ի խորհրդարանին Վայաթիոյ
ընդ նախագահութեամբ Ամեն Ս.
Պատրիարք Հօր:

Ս. Նախարարը Ժողովին ներկայա-
ցուց Ս. Լեյվաժմայ Սինօքին մէկ գը-
րին հետ առ վիճակային առաջնորդ-
ուղղող հրահրարներին, մանակե-
կութեան շարաթ ամենուրեք Հայոց Հայրապե-
տի խորհրդութեան Ժողովն, յետ խոր-
հրդակցութեանց, որոշեց հաղորդել
ինքիւր Ազգ. Երեւոյթականական Ժո-
ղովի ի պարտաւարտացած տնօրէնու-
թիւն:

Ժողովն ուշադրութեան առաւ ա-
ռաջնորդական վիճակաց եւ վանօրէք
բարեկարգութեան ծրագրին եւ Ա.
Լեյվաժմային Դ. Գլուխին ինչ ինչ բա-
րեփոխութիւններով ընդունելի դա-
տեց, յետ աւարտման մատուցուելու
համար Ազգ. Ժողովոյ ի հաստատու-
թիւն:

Կեդրոնական Վարժարանի խնամա-
կարութիւնն իւր պատշաճակարութեան
օրինակն ընդունելով, զպատմական եւ հրա-
ժարած ըլլալով, Ժողովն՝ ըստ կանոն-
նապի կեդրոնական Վարժարանի
կարգաւորութեամբ խնամակարգելով
հնդկական պաշտօնավարութեան չը-
քանով, վերահսկողական նախկին ան-
գլանութեան Այս առթիւ վարչական
նախարար-որոշման համաձայն, նորն
խնամակարութեան յանձնեց Վայաթիոյ
Ս. Լուսնարի Երեւոյթական մատակա-
րարութիւնը:

Արժ. Մոյսէս Մ. վարդապետ Կե՛մ-
րիկեան իւր անձնական տակաւու-
թեանը պատճառաւ հրաժարած էր
Արարիկուր պատրաստական փոխա-
նորդութեան պաշտօնէն, Ժողովն ան-
ընդունելի գտնող նորա հրաժարա-
կան, որովհետ փնդողման որ տու-
կաւին ժամանակ մը մայրաքաղաք
մնայ եւ տակաւութիւնը դարձանել
յետոյ մեկին իւր վիճակը:

Ամեն Ս. Պատրիարք Ժողովին
հաղորդեց իւր մասնաւոր տնօրէնու-
թիւններն եւ Ժողովն ընդունեց զայն
դուրսութեամբ:

Հիւանդանոցի վերակազմել Հո-
գաբարձութեան անդամներէն Սիմոն-
պոլսեան Բարոնը Էֆէնտի եւ հրա-
ժարած է:

Նախորդ Թուով մը արտատպեցին
Ռուսիոյ Պաշտօնական Թերթին մէջ հրա-
տարարակալ Բարձրագոյն Հրամանն ի մա-
սին Գեր. Սուքիս եւ Ներսէս Կախի-
պոնեւրու, Այս առաջինն ռուսական
ստեղծագործական ամենամեծ Թիֆլիզի լրա-
գիրք կը հրատարակեն նաեւ հետեւեալը:

Գաւառ լրագրի 284 թուի մէջ կար-
գում ենք հետեւեալ կառավարական
կարգաւորութիւնը:

«Բարձրագոյն հրամանով, որ կա-
յացաւ սեպտեմբերի 19 ին, Հայ-լու-
սաւորական Սինօքի անդամներ, Սու-
քիս Պարզեանց եւ Ներսէս Խուր-
միւրեանց եպիսկոպոսները, իրանց ա-
պօրինի գործողութիւններին համար
Սինօքի անդամներին պաշտօնում, ար-
ձակված են իրանց բոլոր պաշտօննե-
րէն եւ հետագայում են՝ միւր Օրովսը-
կայա, իսկ երկրորդը Պիտմարիկայ
հանգը, Միւր Եւրոպայի ժամանակ հրա-
մայակ է: Լեյվաժմային Սինօքի ան-
գլաններ թափուր մնացած տեղերը
չոր անդամներով լրացնելուց յետոյ,
պատրաստուելով Սինօքի վերաբերե-
լայն բոլոր գործերը, որոց վերաբեր-
մամբ կայացած են ապօրինի վիճա-
ներ, որոնք եւ պատճառ եղան Սինօքի
պրօկուրորի արած բողոքներն»:

Թիֆլիզի լրագրներէն
Ուրբաթ օրը, հոկտեմբերի 25 ին,
Թիֆլիսի կոնսիստորիայում կարգա-
ւոր ձայն Օրբիկանց քահանային, որ
դատապարտուած է Սիբիր քաղաքի
Լեյվաժմային Սինօքի հրամանին համաձայն
Օրբիկանցի առ միշտ զրկուած է քա-
հանայական կոյուղի եւ սոսկական
մարդ է դառնում:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՈՍԵՆԱՐԻ ԵՒ ՊԵՐՏՈՒՆԵՐ
Բուժիչ Պէյլիպէյլութեան ատու-
հան արուեցաւ Դամասկոսի երեւելի-
ներէն Մէհմետ Եւստիֆ փաշայի:
Սուրբին աստիճան՝ Հայրապետ-
ութեան Դիւանի քարտուղարներէն Ահ-
մէտ Էֆէնտի եւ դիւանապետ Նուրի
պէ՛լի:

Երբորք կարգի Մէհմետի պատ-
ուանայն արուեցան Անգլիոյ ռուսա-
նական ընդհանուր հիւպատոս Պ. Մէ-
տիլ:

Չորրորդ կարգի Մէհմետի Գրե-
միլ գրագետ Պ. Պայիսի եւ տեղւոր
օսանական հեղափոխական ճարտարա-
պետ Պ. Հանաթիքի:

Ի ԿՈՍՏՈՒՆՈՒՆ

Բարձր Մեծ-Եպարքոսը, Բարձր
Սպարապետն եւ Թագաւթարանի
Վիսմ. վարտեսուէն երկ կայս. պա-
լատ գնացին եւ ստացան Վե՛հ. Սուլ-
թանի հրամանները:

Ի Բ. ԴՈՒՆԻՆ

Նախարարաց Խորհուրդն իւր երե-
կի նախի մէջ զարգեցաւ կարեւոր
խնդիրներով, Նիստը վերանայն յե-
տոյ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն եւ Ար-
տաքին զործող Վիսմ. նախարարը
պահ մը խորհրդակցեցան:

—Սու՛մ. Կայս. Պաշտպան ընդհանուր
տնօրէն Սըր Կոստայ Վիսքըր Երէ՛կ Բ.
Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Բարձր.
Մեծ-Եպարքոսին հետ:

Ե Ե Մ Ե Ն

ԵՆՏԵՆԻ ընդհանուր հրամանատար
Ահմէտ Յէյլի փաշայի կողմէ 3 նոյմբ.
թուականաւ ուղղակի հեռ

